

ליקוטים נפלאים פרשת קורח

ויקה קרח בן יצהר בן קהת בן לוי (טז, א)

כתב רש"י, "ולא הזכיר בן יעקב שבקש רחמים על עצמו שלא יזכר שמו על מחלוקתם שנאמר (בראשית מט, ו) בקהלם אל תחד כבודי".

וקשה, וכי יעקב דאג כל כך לכבוד עצמו שלא יזכר שמו? ועוד, שמה יועיל לו אם לא יזכר בפסוק "בן יעקב" אם נזכר עד בן לוי, וכי מי זה לא ידע אשר לוי הוא בן יעקב.

אך הענין הוא כן, דהנה מפרשי התורה אומרים על הפסוק (ויקרא כו, מב) "וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור" הנכתב באמצע התוכחה וקשה, אדרבה זה לטובה גדולה יחשב להזכיר להם זכות אבות, ואם כן מה זה שייך לקללות, ותימצו, כי בשעת עונש בעת הקללה גם זה לעונש יחשב להזכיר להם האבות מקור מחצבתם כי זה גורם להעניש אותם עוד יותר כמו למשל אם אחד נתפס בגניבה, ובעת שיעמוד לפני המשפט יגיד עליו אחד שהוא בן הרב דמתא, אז ודאי יהיה גדול עונו מנשוא וכפלים יענש, כן בעת הקללה אומר הכתוב כי גם יזכור להם שהם בני אברהם יצחק ויעקב, ומצד ייחוסם אינם ראויים לאותם החטאים, ועל ידי זה יוגדל עונשם.

לזה נוכל לומר גם כאן, כי יעקב מגודל אהבתו לבניו כרחם אב על בנים, התפלל על קרח להקטין עונשו, ולכן ביקש והתפלל עליו כי בשעת העונש לא יזכר לו שהוא בן יעקב. (אמרי יעקב)

"ואון בן פלת" (טז, א)

להלן, כשנבלעו קרח ועדתו באדמה, שוב לא נזכר שמו של און בן פלת, ואמרו על כך חכמינו כי אשתו של און בן פלת הצילתו, שאמרה לו: מה נפקא-מינה לך אם אהרן יהיה הרב ואם קרח יהיה הרב, כי בין כה וכה אתה תישאר התלמיד? אמר לה: מה אעשה, עמם הייתי בעצה ונשבעתי לו. השקתה אתו ויהלכה וישבה על פתח האהל כששערותיה סתורות ופרועות וכל מי שבא וראה חזר מיד על עקבותיו (סנהדרין קט).

למה נרתעו מפני ראשה הפרוע?

ברם, הרי קדושים היו בעיני עצמם, ולדעתם היה כל אחד ראוי לשמש בכהונה גדולה, ואצל כהן גדול הלא נאמר: "וכפר בעדו ובעד ביתו - זו אשתו", ואם-כן חייבת אשתו של כהן גדול להיות אשה צנועה, שאם-לא-כן הרי זה פגם בכהן גדול עצמו וזה עשוי לערער את כהונתו. עכשיו משראו שאשתו של און פוערת את ראשה לעיני זרים, הסיקו מזה שבעלה אינו ראוי להיות כהן גדול, ועל-כן לא רצו עוד לצרפו לחבורתם.

הן יכול היה און בן פלת להשיב לה לאשתו: אמנם כעת איני אלא

תלמיד, אבל אם אתמוך בקרח שטוען כי אין הכהונה שייכת לאהרן, הרי יתכן שאי-פעם יהיו בני לכהונים גדולים.

לפיכך סתרה את שערותיה כדי למנוע בזה את האפשרות שיהיו בניה כהנים גדולים, כפי שסיפרו חכמינו על האישה קמחית שזכתה לבנים כהנים-גדולים, משום ש"מימי לא ראו קורות ביתי קלעי שערותי" (יומא מז), ואם צניעות בשיער של אשה מביאה לידי כך שיהיו בניה כהנים גדולים, הרי חוסר-צניעות בשיער מהווה ניגוד לכהונה גדולה. (ילקוט האורים)

"ואון בן פלת בני ראובן" (טז, א)

ידועים דברי חז"ל במדרש תנחומא (פרק י) וכן הוא בגמ' סנהדרין, "חכמות נשים בנתה ביתה זו אשתו של און" שהיא הצילתו כשאמרה לו שבין כה וכה הוא לא יהיה הכהן הגדול והמנהיג, ומה אכפת לו אם ייקרא תלמידו של משה ואהרן או תלמידו של קורח, והשקתה אותו ביין וכו' וניצל מהמחלוקת.

יש להמתיק את דברי המדרש, שהיא טענה לו, הרי המחלוקת כאן היא, שמושה טען שכל המינויים נעשו עפ"י רצון ה' וקורח טען שהיו כאן נגיעות אישיות של משה רבינו, וממילא גם הוא דורש גדולה לעצמו. באה אשתו של און ואמרה לו, ממה נפשך, באם משה צודק, הרי זה ציווי הקב"ה. ואם קורח צודק, אזי קח את אומנות רבך בידך, דהיינו שקורח הרי טוען שתמיד החשבון צריך להיות "מה יש לי מזה", ולדאוג לטובת עצמו. אז גם אתה תחשוב מה יש לך מזה והרי אתה לא תרוויח כלום, שהרי לא ישתנה מעמדך בין אם משה הוא המנהיג ובין אם קורח.

ועל זה שיבחה הכתוב (משלי יד) חכמות נשים בנתה ביתה זו אשתו של און ואולת בידיה תהרסנה זו אשתו של קרח. (ציוני תורה)

"ויקה קרח... ואון בן פלת" (טז, א)

בפרשת קרח אמר הרה"ק רבי מנחם מנדל מוורקא את דברי תורתו הראשונים ברבים. על דברי המדרש, "חכמות נשים בנתה ביתה" און בן פלת אשתו הצילתו, שאמרה לו מה אתה נכנס למחלוקת, מה נפקא מינה לך, אם משה רבך אתה תלמידו, ואם קרח רבך אתה תלמידו.

לכאורה קשה, מה החכמה בזה, הרי זה היה כל הויכוח מי יהיה הרבי. אלא, אמר הרה"ק מוורקא שאון בן פלת טען שמושה רבינו פרוש מהציבור ואינו מעורב בין הבריות, ואילו קרח מעורב בין הבריות, ומנהיג צריך להיות ביחד עם הציבור, לכן מן הראוי, שקרח יהיה המנהיג ולא משה רבינו. וזה מה שהשיבה לו אשתו, כמו שאם משה רבך אתה תלמידו, משום שהוא מתרחק מהציבור, כך אם קרח רבך אתה תלמידו, שגם הוא אם יהפך למנהיג הוא יתרחק מהציבור כדרך שמנהיג צריך להיות. לאחר דברי תורה אלו, נכנס הרה"ק לחדר, המשיך לחדר הפנימי, ונעל את הדלת. מני אז הסתגר האדמו"ר מוורקא, היה ממעט בדיבור

אפילו עם בני חבורתו הקרובים אליו ביותר. (בשם הגאון מטשעביץ זיע"א)

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת קורח

עליהם לעשות, ומיד "נסו לקלם" הידוע שיש בידם מכבר לצעוק אל הקב"ה כי אמרו "פן תבלענו הארץ" על כן אין לנו עצה אחרת אלא להתפלל.

(דבש השדה בשם הרה"ק רבי שלום מבעלזא)

"וילוננו" (יז, ו)

א"ר יוחנן קורח לא היה מהבלועים ולא מהשרופים (סנהדרין קי, א) והמשיך למחרת גם לחלוק כדכתיב אחרי כל העונש "וילוננו" איך העיזו לחלוק שוב והא הארץ פתחה את פיה, אבל כשנושאים ונותנים במחלוקת לא מבינים ממה שמתרחש מסביבם, וכמו במרגלים שכל הטענה היו שראו ולא לקחו מוסר. ("בית ישראל" בשם ה"אמרי אמת" ז"ע)

"והנה פרח מטה אהרן ויוצא פרח ויצץ ציץ ויגמל שקדים ויצא משה את כל המטות מלפני ה' אל כל בני ישראל ויראו ויקחו איש מטהו"

(יז, כג-כד)

לכאורה המילים "ויוצא פרח" מיותר הוא, כי כתוב כבר "והנה פרח מטה אהרן", פירושו שגדל פרח על מטה אהרן ומהו א"כ התוספת ב"ויוצא פרח".

ונראה לפרש כי האנשים שחלקו על משה ועל אהרן אמרו אולי משה הכין מקל אחר שכבר גדל עליו פרח, ואת זה הוציא להראות להם, ובפנים נשאר מטה אהרן יבש ללא שום פרחים. והקב"ה הרי ידע מה שיש להם בלב, ולכן עשה נס בתוך נס והוציא המטה בפניהם עוד פרחים אחרים שלא היו בתחילה, ולכן כתוב "ויראו" שהם ראו איך שיוצא פרחים לעיניהם, וזהו פעם נוספת שכתוב "ויוצא פרח" ואז אחר שראו דבר זה "ויקחו איש מטהו".

(רבנו אפרים)

"וכל ישראל אשר סביבותיהם נסו לקולם כי אמרו פן תבלענו הארץ" (יז, לד)

קרח לקח עצמו לצד אחד כתרגומו ואתפליג, ידוע שכל בן אדם "פקח" מבין שיש בכל דבר שתי צדדים, ואדם שמבין זאת הוא פקח, כי צד זה 94 ועוד צד זה עוד פעם 94 וא"כ ביחד זה 188 זה פקח, ואם חברו גם מבין שתי צדדים וא"כ יש לנו ארבע צדדים זה ביחד 376 זהו בגימטריא "שלום", וא"כ לפי זה יש לבאר "קרח שפקח היה" והוא כן הבין שבכל דבר יש שתי צדדים, א"כ מה ראה לחלוק, אבל הוא לקח לצד אחד וא"כ בגלל זה גרם למחלוקת.

א טו טבת

"וירדו הם וכל אשר להם חיים שאלה" (טז, לג)

רבינו האור החיים הקדוש, מביא את דברי הגמרא שהקדוש ברוך הוא נותן כוח לרשעים לסבול את עונשם בגיהנום, ובכל יום מחייה את גופם כדי שיקבלו את עונשם, ויזדככו.

ורבינו הקדוש מבאר בדרך זה, שבני קרח נשארו לחיות גם לאחר שבלעה אותם האדמה, כדי שישבלו את עונשם, ויתכפרו.

לפי זה, מדוייק לשון הפסוק 'וירדו הם וכל אשר להם חיים שאלה', ולכאורה קשה שהרי היה צריך לומר 'ירדו חיים לשאול'? אלא שכוונת הפסוק להודיע שאחר שירדו לשאול נתן בהם ה' כוח, ולא מתו, ואם היה אומר 'לשאול', היה אפשר לפרש שלא היו חיים רק עד שהגיעו 'לשאול' ואחר כך מתו, ולכן כתב 'שאלה' שגם אחרי שהיו בשאול הם חיים.

ומסיף כ"ק מרן מהר"י מבעלזא ז"ע, זהו לפי חז"ל (סנהדרין ק"ח) ר' אליעזר אומר 'ותכס עליהם הארץ' עליהם הכתוב אומר (ש"א, א), 'ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל' שגם לעדת קרח יש חלק לעולם הבא, כי נשאר להם חיות לעשות תשובה.

"ותכס עליהם הארץ ויאבדו מתוך הקהל" (טז, לג)

צריך ביאור, כיון שכסתה עליהם הארץ ברור שאבדו! ובאר ה"דעת סופר": היו אז, וגם יהיו תמיד, אנשים המחפשים הסברים טבעיים לכל דבר, ואותם אנשים רצו לומר שמושה רבנו עשה "מנהרות תופת" מתחת לקרח וחבורתו, ואז ברגע הנכון התפוצצה המנהרה והם נפלו פנימה, עפ"ל.

לכן כתב הפסוק "ותכס עליהם הארץ", כי את החלק הראשון של הבליעה עוד אפשר היה להסביר כנ"ל, אולם איך יתכן שמיד אחר כך כסתה עליהם הארץ? בזה הכירו כלם שהיה כאן נס גדול והשגחה פרטית, וידעו כי משה אמת ותורתו אמת ונאבד קרח וזכרו לא יזכר ולא יפקד.

"כן יאבדו כל אויביך ה'".

(לאור הנר)

"וכל ישראל אשר סביבותיהם נסו לקלם כי אמרו פן תבלענו הארץ" (טז, לד)

וצריך להבין מה זה 'נסו לקלם', מהראוי היה שיכתב 'נסו מקלם'. גם הטעם שאמרו 'פן תבלענו הארץ' אינו מובן, וכי חשבו לברוח מגזרת בורא עולם, אשר מלא כל הארץ כבודו, הלא אם קרה נס כזה שנפתח פה לארץ, זה יכול להפתח גם במקום שינוסו לשם ויבלעו שם.

אלא הכלל הוא כשבאה חלילה איזה צרה על ישראל, הרי ברכות אבותיהם בידיהם לצעוק אל הקב"ה כמו שנאמר "הקול קול יעקב", ואז תכף ומיד בורח מהם הצער. לכן פה כשראו בני ישראל הענש הגדול הזה שהגיע לרשעים אלה, ידעו והבינו מה